

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ

«Допущено до захисту»:
Завідувач кафедри образотворчого
мистецтва

_____ О.В. Школьна

Протокол засідання кафедри №_____ від «__» 202__р.

ГУРАЛЬ ЛІДІЯ МИКОЛАЇВНА

**Сучасні тенденції зображення натюрморту в творчості майстрів
українського живопису ХХІ століття**

Кваліфікаційна робота магістра з напрямку підготовки
023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

**Керівник науково – дослідної
та творчої частини
дипломної роботи :**

Зайцева Вероніка Іванівна,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри декоративного
мистецтва і реставрації

Київ 2023

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ VI КУРСУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
ГУРАЛЬ ЛІДІЇ МИКОЛАЇВНИ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 023 ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО,
РЕСТАВРАЦІЯ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

Тема роботи: Сучасні тенденції зображення натюрморту в творчості майстрів українського живопису XXI століття.

Обсяг: текстова частина кваліфікаційної роботи містить 70 сторінок, включно з ілюстраційними додатками, а саме фото робіт відомих українських художників та поетапність виконання творчої частини кваліфікаційної магістерської роботи.

Ступінь відповідності тексту сформульованій темі: текст кваліфікаційної магістерської роботи відповідає змісту, у розділах послідовно розкритті завдання, зроблені логічні висновки.

Позитивні риси роботи, аналіз наявності авторського компоненту: кваліфікаційна магістерська робота виконана у відповідності до завдання, в повному обсязі у встановлений термін. Студентка ретельно ознайомила з історією та етапами розвитку українського натюрморту в живописі XXI століття. Детально досліджено види, техніки та роль стилізованого натюрморту в сучасному живописі. Описано творчі доробки Ігоря Мельника, Алли Алексеевої та Євгена Шаповалова.

Під час створення творчої частини диплому студентка продемонструвала високий рівень обізнаності та глибину знань композиції, високий рівень володіння технічними прийомами.

Здобувачка вдало поєднала складні відтінки з мажорними чистими барвами, що відповідають поставленому завданню.

Перелік основних недоліків роботи: В роботі наявні деякі орфографічні помилки, під час виконання роботи здобувачка враховувала всі зауваження та виправила помилки.

Відгук про роботу: в цілому кваліфікаційна магістерська робота Гураль Лідії Миколаївни виконана на високому професійному рівні, актуальна, вдало розкриває обрану тему і власний індивідуальний підхід, варто відмітити високий рівень володіння технікою олійного живопису, відповідає кваліфікаційному рівню другому (магістерському). Робота може бути допущена до захисту та заслуговує відмінної оцінки.

Рецензент: *Закучнов П.О. Фахівець Заслуженої
художник України НАКККІМ*

Підпис: *ПЗ*

"30" жовтня 2023 р.

Підпис Закучнова П.О. референт
Суб. референт Київська організація НОХУ
Гураль Лідії Миколаївни

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
ГУРАЛЬ ЛІДІЇ МИКОЛАЇВНИ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 023 ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО,
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ,
ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

Тема роботи: «Сучасні тенденції зображення натюрморту в творчості майстрів українського живопису ХХІ століття», формат 70×100 см.

Вид мистецтва, жанр, техніка: **Образотворче мистецтво, натюрморт, олійний живопис.**
Розміри: 70×100 см

Керівник науково-дослідної частини: Зайцева Вероніка Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації
Відгук керівника науково-дослідної частини роботи:

Позитивні риси роботи: науково-дослідна частина диплому Гураль Лідії Миколаївни виконана на високому рівні з урахуванням всіх вимог до наукової частини другого освітнього рівню (магістерського). В даній роботі комплексно розглянуто й досліджено сучасні тенденції зображення натюрморту в творчості майстрів українського живопису ХХІ століття.

Основні недоліки роботи: недоліки були усуненні під час підготовки дипломної роботи.
Відмітка про допуск до захисту, пропонована оцінка (за національною шкалою): допускається до захисту, пропонована оцінка «Відмінно».

Підпис

“24” листопада 2023 р.

Керівник творчої частини дипломної роботи: Зайцева Вероніка Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації
Відгук керівника творчої частини:

Позитивні риси роботи: для розкриття теми автором було обрано техніку олійного живопису, що допомагає розставити акценти у розкритті змістовної частини твору. Автор продемонструвала в своєму творі, набутий рівень знань та вмінь з техніки олійного живопису й в повній мірі розкрила основний творчий задум.

Основні недоліки роботи: недоліків не виявлено.

Відмітка творчої частини роботи про допуск до захисту, пропонована оцінка (за національною шкалою): Робота допущена до захисту, пропонована оцінка «Відмінно».

Підпис

“24” листопада 2023 р

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Лідія Гураль

Співавтор:

Назва: Теорія Гураль.docx

Науковий керівник: Вероніка Зайцева

Підрозділ: Кафедра образотворчого мистецтва

Коефіцієнт подібності 1:2.1%

Коефіцієнт подібності 2:1%

Мікропробіли: 32

Заміна букв: 8

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2023-12-03 15:54:00.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.

Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.

Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедур. Таким чином робота не приймається.

Обґрунтування:

Дата

експерт

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СУЧАСНОГО НАТЮРМОРТУ В 2000 – 2023 РР.....	11
1.1 Формування стилістичних особливостей натюрморту в школах живопису України ХХ – ХХІ століття.....	11
1.2 Різноманітність видів та технік стилізації в натюрморті.....	16
1.3 Роль стилізованого натюрморту в сучасному живописі.....	22
Висновки до першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. СТИЛІЗОВАНИЙ НАТЮРМОРТ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ.....	28
2.1 Сучасний погляд на стилізований натюрморт в картинах Ігоря Мельника.....	28
2.2 Живописна творчість Алли Алексєєвої та її новаторський вклад у сучасний натюрморт.....	31
2.3 Глибинне осмислення стилізованого натюрморту у полотнах Євгена Шаповалова	36
Висновки до другого розділу.....	39
РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ СТИЛІЗОВАНОГО НАТЮРМОРТУ «МИТТЄВІСТЬ».....	40
3.1 Початок роботи над образами, пошук композиційного рішення.....	40
3.2 Перші етапи написання полотна та технологічні особливості.....	45
3.3 Основна робота над полотном, завершальна стадія.....	49
Висновки до третього розділу.....	52
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ	61

Вступ

У контексті розбудови Незалежної України важливу роль у формуванні національної культури відіграє образотворче мистецтво з його різновидами, стилістичними особливостями та образно – тематичним втіленням ідей. Серед різноманітних жанрів, без сумніву, натюрморт виступає як один з найбільш поширених та спрямованих на філософське відображення зв'язків людини зі світом речей. Роль натюрморту ніколи не обмежувалася простим відтворенням матеріального світу – він завжди був більшим, ніж просто випадковий набір певних елементів.

Натюрморт тісно пов'язаний із загальним поступальним рухом образотворчого мистецтва: він має тривалу історію, традиції та переживав періоди розквіту й спаду. Цей жанр розвивався як самостійний, але часто вбудовувався в канву інших жанрів. Значні відкриття в жанрі натюрморту були зроблені відомими майстрами живопису, які працювали на різних континентах в різні періоди. Також важливу роль в розвитку жанру натюрморту відіграли українські художники.

Популярність натюрморту як повноправного жанру мистецтва можна пояснити його здатністю впливати на глядача шляхом асоціативних відчуттів, що виникають при сприйнятті зображених предметів природи. Передача природної або уявної краси, втіленої у неповторних образотворчих формах, творча інтерпретація митцем – основна умова створення повноцінного художнього образу в цьому жанрі.

В характері зображення предметів у натюрморті багатогранно розкривається сутність людини і час, в якому він створений. Залежно від історичних умов і суспільних запитів, предмети, що оточували людину, завжди брали участь у створенні образів, властивих своєму часу.

Жанр натюрморту є одним з найважливіших у світовому мистецтві і, зокрема, в українському живописі. В українському образотворчому мистецтві, яке відзначається багатством виразу, натюрморт завжди займав

важливе місце, демонструючи різні досягнення в образотворчому та формотворчому аспектах на кожному новому історичному етапі. Це пов'язано з особливими умовами формування українського мистецтва, коли висловити своє «українство» можна було через зображення особливих атрибутів національної ідентичності, серед яких важливе місце займали мальви, соняшники, традиційний український керамічний посуд та інші речі, що стали символами.

У радянський період увага українських художників до натюрморту була пов'язана з істотною «соціалізацією» жанру і надавала їм можливість вийти за межі трактування повсякденних тем і композицій, подолати нормативні вимоги номенклатурної системи. В епоху Незалежності актуальність натюрморту не згасла, а продовжує розвиватися. У жанрі натюрморту художники мають можливість відтворювати ідеї національної приналежності, відкривати нові формальні та образотворчі елементи, використовувати досягнення минулих епох для власних творчих стилістичних експериментів.

Актуальність роботи полягає у розкритті найважливіших етапів розвитку жанру «натюрморт» протягом вказаного періоду, а також в аналізі тенденцій формування й виявлення основних різновидів стилізації, систематизації й опису окремих творів.

Об'єктом дослідження є стилізований натюрморт в сучасному українському образотворчому мистецтві 2000 – 2023 років.

Предметом дослідження є полотна українських митців, як один із проявів жанру натюрморту в сучасному українському живопису 2000 – 2023 років.

Метою дослідження є визначення тенденцій створення, образотворчих принципів, засобів та прийомів стилізації натюрморту в сучасному образотворчому мистецтві України 2020 – 2023 років.

Отримані результати дослідження є необхідною основою для використання у вирішенні образно – композиційних елементів творчої частини дипломної роботи.

Згідно з метою дослідження сформовані **наступні завдання:**

- здійснити аналіз наявних наукових та історіографічних джерел;
- систематизувати досліджуваний науковий матеріал;
- проаналізувати процеси розвитку різновидів стилізації натюрморту в українському живописі 2000 – 2023 років;
- здійснити класифікацію сучасного українського натюрморту;
- висвітлити різноманітні техніки й прийоми виконання сучасних натюрмортів у творчості українських митців;
- структурувати отримані результати, виявити особливості у творчості українських художників 2000 – 2023 років;
- виконати композиційні та кольорові пошуки у творчій частині диплому з урахуванням поставлених завдань для виконання кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження, які були використані в процесі написання дипломної роботи:

Методика дослідження базується на принципах об'єктивності, правдивості та наукової достовірності; також задіяні мистецтвознавчий, системний і культурологічний підходи.

Відповідно, застосовано наступні методи: аксіологічний – для окреслення ціннісних мистецьких орієнтирів; системний – для вивчення специфіки досліджуваного хронологічного періоду; історико – хронологічний для послідовного вивчення та систематизації досліджуваного

матеріалу, що дає змогу простежити вплив європейських стилів на розвиток українського натюрморту в живописі від кінця ХХ до початку ХХІ століття; крос – культурний – для висвітлення впливу зовнішніх факторів на сучасне соціокультурне середовище і, відповідно, на творчу свободу митців та їхні долі.

Основним у роботі є метод комплексного мистецтвознавчого аналізу. Невід'ємною складовою розгляду творів українських художників є застосування методів типології, класифікації, описово – аналітичного методу та методу образно – стилістичного аналізу.

У процесі мистецтвознавчого аналізу особлива увага приділяється проведенню аналогій, які позначили окремі способи використання стилів та їх зображальних засобів сучасними українськими художниками, зокрема образотворчих, сюжетно – тематичних, колірних елементів стилів.

Для інтерпретації творчих підходів, які використовують сучасні українські художники у жанрі натюрморту, застосовується компаративний метод аналізу. Цей метод також використовується в порівняльній характеристиці стилізаційних засобів європейських та українських митців, які звертаються у своїй творчості до жанру «натюрморт».

Інформаційну базу дослідження становлять статті, праці зарубіжних авторів, інтернет – ресурси, монографії.

Теоретичне значення роботи обумовлене необхідністю залучення результатів дослідження в практичну діяльність під час виконання творчої частини дипломної роботи.

Практичне значення роботи зумовлене необхідністю відображення текстури та фактури предметів на картині, колірних рішень деяких частин композиції, виділення головного та другорядного.

Апробація результатів роботи – участь в науковій конференції у «Молодому вченому», також участь у виставках «Від Різдва до Водохреща» в номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» категорія «Професіонали» та участь у виставках «АРТ-АКТ».

Наукова новизна полягає у дослідженні формуванні та розвитку стилізованого натюрморту та його роль в сучасному мистецтві, на прикладах картин українських художників.

Структура дипломної роботи:

Обсяг і структура роботи. Структура дипломної роботи зумовлена метою та основним завданням дослідженням, обсяг становить 63 ст. Робота складається зі вступу, що розкриває актуальність дослідження та напрямки роботи, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУЧАСНОГО СТИЛІЗОВАНОГО НАТЮРМОРТУ В 2000 – 2023 РР.

1.1 Формування стилістичних особливостей натюрморту в школах живопису України ХХ–ХХІ століття

В художніх школах України, активно розвивається процес формування стилістичних особливостей в написанні натюрморту. Це охоплює як творчий розвиток художників, так і навчання молодого покоління. У цих навчальних закладах надається систематична підготовка студентів до вивчення та втілення стилістичних принципів у створенні натюрмортів.

У процесі навчання студенти ознайомлюються з різними техніками, методами та прийомами виконання натюрмортів, досліджують стилістичні особливості відомих майстрів цього жанру. Викладачі шкіл живопису сприяють розвитку індивідуальної творчості студентів, спонукають їх до експериментування зі прийомами стилізації та пошуком нових виразних засобів у натюрморті. Формування стилістичних особливостей натюрморту в школах живопису України ХХ–ХХІ століття відображає багатогранність та різноманітність творчого потенціалу молодих художників, сприяє розвитку їхньої професійної майстерності та виявленню власного художнього стилю.[31,165]

У школах живопису України ХХ–ХХІ століття формування стилістичних особливостей натюрморту включає ряд важливих аспектів, деякі з них включають:

- вивчення технік, методів та прийомів виконання натюрмортів: студентів в школах живопису навчають різноманітним технікам, таким як мазковий, акварельний, олійний живопис, а також розкривають різні методи побудови композиції, використання світла і тіні, кольору та фактури.
- дослідження й ознайомлення з роботами відомих художників, які працювали в жанрі натюрморту, вивчають їх стилістичні особливості,

використовуючи їх як джерело натхнення та вдосконалення своєї майстерності.

- сприяння розвитку індивідуальної творчості: викладачі шкіл живопису стимулюють студентів до виявлення власного художнього стилю, допомагають розвивати їхню креативність та унікальний погляд на натюрморт.

- експериментування зі стилістичними прийомами: у школах живопису надається можливість студентам експериментувати з різними прийомами стилізації, спробувати нові підходи та виразні засоби в своїх натюрмортах.[26,125]

Так, закарпатська школа мистецтв є яскравим прикладом розвитку мистецтва на території України в період з початку до середини ХХ століття. Вона була заснована на Закарпатті на початку ХХ століття та виростала на поєднанні професійного та народного малярства. У цьому регіоні твори митців проходили шлях від декоративності до реалізму і навпаки, використовуючи характерні риси кожного з цих видів мистецтва. Ця взаємодія стала основою для розвитку мистецтва в Закарпатському регіоні.

Майстри Закарпатської школи, визнані у всьому світі, такі як А. Ерделі (1891–1955), Й. Бокшай (1891–1975), Ф. Манайло (1910–1978), А. Кашшай (1921–1991), Ю. Герц (1931–2012) та інші, відіграли важливу роль у формуванні Закарпатської школи живопису в другій половині ХХ століття. Відкриттям особливого художнього феномена – «Закарпатської школи живопису» – стали радянські мистецтвознавці в кінці 1950 – х років . [15,325]

Але саме А. Ерделі та Й. Бокшай започаткували цю школу, заснувавши в Ужгороді в 1927 році Публічну школу малювання для молоді, яка працювала до 1945 року. Раніше вони викладали в загальноосвітніх школах Ужгорода. Художники – закарпатці активно розвивали жанр натюрморту,

хоча в їхній творчості кількість натюрмортів була меншою порівняно з іншими мистецькими школами. Один з представників, Адальберт Ерделі, використовував експресивну манеру в своїх натюрмортах. Квітковий мотив часто зустрічався у творчості закарпатських художників, таких як Андрій Коцка (1911–1987), Антон Кашшай (1921–1991), Іван Шуттєв (1933–2019). Вони прагнули виходити за межі реалістичного зображення.

Визначною для розвитку українського натюрморту є Кримська школа живопису. Одним з видатних майстрів, якому вдалося завоювати авторитет у школі, є Федір Захаров (1919–1994), який з великим майстерністю виконував натюрморти. Наприклад, його полотна "Червоні троянди" (1861) та "Нічні троянди" (1863) вражають контрастністю та виразністю. Ще одним відомим представником Кримської школи є художниця Валентина Цветкова (1917–2007) з міста Ялта, яка також працювала у жанрі натюрморту. У її творчості видно особливу світлоносність полотен, яка майже магічно привертає глядача і створює надзвичайно життєрадісний настрій.[17,35]

Майстриню можна вважати однією з найсвітліших та найсонячніших художників: незалежно від того, що вона зображувала – квіти, фрукти, пейзажі – всі вони, здається, проникнуті 22 кримським сонцем і випромінюють світло. До відомих натюрмортів Валентини Цветкової належать "Іспанський дворик", "Зима в Ялті" (обидва – 1996 рік) та інші. Історія Харківської живописної школи починається наприкінці XIX століття, коли в 1869 році за підтримки української художниці М. Д. Раєвської – Іванової (1840–1912) була відкрита Харківська приватна школа малювання. Згодом школа стала технікумом, а потім – Художнім інститутом в радянські роки. Серед видатних учнів, які навчалися там, були П. О. Левченко (1856–1917) та М. С. Ткаченко (1879–1920) – художники, які внесли вагомий внесок у харківську пейзажну школу. В їхньому творчому доробку також є натюрморти, що свідчить про їхню професіоналізм у різних жанрах живопису.

Наприклад, натюрморти "Святковий стіл" (1890–1900) П. Левченка та "Полюві квіти" (1957) М. Ткаченка відображають сильну реалістичну традицію, але також відтворюють враження від відкриттів на відкритому повітрі. Львівська школа живопису є ще одним явищем в українському мистецтві. На межі XIX–XX століть Галичина стала важливим національним центром відродження, а Львів залишився центром розвитку українських традицій і культури, де працювало багато львівських художників.

Розвиток живописної школи в регіоні пов'язаний з такими видатними митцями, як О. Новаківський (1872–1935) (натюрморт "Квіти", "Азалія") та Р. Сельський (1903–1990) ("Натюрморт з каталогом" (1926), "Натюрморт з книгою" (1926)). Всесвітньо відомі художники, такі як К. Сіхульський (1879–1942) (натюрморт "Іриси" (1917)), В. Патица (1926 – 2016) ("Натюрморт з підсвічником" (1969)), також належать до цієї школи. Для цього мистецького напрямку характерні яскраві декоративні якості живопису – експресивний стиль письма, насичений колорит, тональні контрасти, хоча відчувається також академічна освіта, виявляються в лінійній структурі об'єктів.

Київська школа живопису веде свій відлік з творчості видатних художників, таких як Ф. Кричевський (1879–1947), О. Шовкуненко (1884–1947), Т. Яблонська (1917–2005), О. Лопухов (1925–2009), В. Пузирков (1918–1999). [1,56]

Важливими рисами Київської школи живопису є живописність, використання кольору і плями, а також динамічність композиції. У школі присутні відгомони імпресіонізму, які вплинули на стиль Федора Кричевського. Наприклад, Тетяна Яблонська (1917–2005), яка працювала у галузі студійного живопису, створювала картини на різні теми, включаючи пейзажі та натюрморти. Вона постійно експериментувала над виразністю своєї художньої мови.

Багато натюрмортів Тетяни Яблонської відзначаються філософською глибиною сприйняття світу, багатим і вишуканим колоритом, досконалою композицією та оригінальним просторовим рішенням. Її роботи, такі як "Лілії, подарунок від дочки" (1997 р.) та «Гілка вишні» (1997 р.), проявляють тонку задушевність, стильну лаконічність, майстерність декоративного узагальнення.

Варто відзначити також Одеську художню школу, яка розвивалася з відносною свободою і з боку радянської влади. Одеська школа мистецтва мала свої коріння в історично – французькій традиції. Твори художників Одеської школи відрізняються високим професіоналізмом, широким спектром художніх стилів і технік, а їхні картини пронизані духом свободи.

Наприклад, художники так званого «ліричного реалізму» Микола Божій (1911–1990), Микола Шелюто (1906–1984), Алла Гавдзинська (1923–2014) та інші відомі майстри належать до Одеської школи. Натюрморти, серед інших творів, стали для них способом виразитися поза офіційними канонами та ідеологічними вимогами соцреалізму в період радянської історії.

Отже розвитку українського натюрморту сприяли принципи художнього експерименту. Через цей жанр можна відображати світ людини за допомогою простих побутових предметів. Протягом різних епох змінювалися методи та засоби малювання натюрморту, але накопичувалася цінна художня досвідченість, розвивалася більш складна уява про світ. При вивченні розвитку українського натюрморту і мистецтва в цілому можна помітити тісний зв'язок з іншими країнами, художниками та напрямками живопису.[10,73]

1.2 Різноманітність видів та технік стилізованого натюрморту

Мистецтво, передусім, є простором для вираження реальності. Воно відображає наш навколишній світ у всій його різноманітності. Сучасне суспільство, з його сподіваннями на майбутнє та технологічними проривами, неухильно змінює наше сприйняття сучасності та наше розуміння життя. Художники, які обдаровані чутливістю, відчувають ці зміни та втілюють свій досвід у своїх творах. У світі існує безліч талановитих митців, а їхні твори вражають своєю багатогранністю та унікальністю. Кожен художник обирає свій власний стиль і жанр малювання. Але перед тим, як розглядати конкретні стилі, важливо зрозуміти, що саме означає термін "стиль" і як він інтерпретується у сфері образотворчого мистецтва. Це поняття має різні значення та варіації, залежно від контексту його застосування. Межі між такими термінами, як "стиль", "стилізація", "течія" і "напрямок", не завжди чітко визначені, і це може спричиняти плутанину. [9, 173]

Стиль – це історично сформована єдність фігурних установок, методів та прийомів художнього вираження, яка характеризується цілісністю ідеологічної концепції. Тому кожен стиль є втіленням свого часу. Однак, варто враховувати, що між стилями існує тісний зв'язок, оскільки життя постійно змінюється, а стилі поступово переходять один в один, розвиваючись динамічно та адаптуючись до нових вимог та змін у суспільстві.

Стилізація – це відтворення чи імітація образної системи та формальних особливостей одного зі стилів минулого, використаних у новому мистецькому контексті. Поняття, що є похідним від терміну "стиль". Відповідно, визначимо поняття "стилізованого натюрморту" як такого, що об'єднує в собі дослідження та застосування досягнень художніх стилів минулих епох у сучасному мистецтві натюрморту. Це рефлексія сучасних художників, переосмислення й трансформація ними певних форм з метою розширення образотворчої мови. На сьогоднішній день існує чимало стилів

та напрямів у живописі натюрморту, які розвивалися протягом століть. Досить складно відстежити народження й прогрес кожного з напрямів, але можна виділити основні, які є основоположниками і поєднують в собі характерні ознаки певних категорій і стилів.

Стилізований натюрморт – це живописний образ, в якому наголошено на виразних художніх засобах, стилістичних рішеннях та естетичних особливостях. У такому натюрморті художник акцентує увагу на виборі об'єктів, композиції, кольорі, світлі, текстурі та інших художніх деталях з метою створення особливого стилістичного враження або передачі конкретної ідейної чи емоційної повістки. У результаті, стилізація в натюрморті може відрізнятися від звичайних натюрмортів за своєю оригінальністю та художньою виразністю.

Стилізований натюрморт може бути різноманітним за видами та техніками, в яких він виконується. Деякі види стилізованого натюрморту включають: футуристичний, класичний, абстрактний, сюрреалістичний, модерністський. [29, 17]

Футуристичний натюрморт у сучасному мистецтві є важливим живописним жанром, де художники застосовують особливі стилістичні та тематичні прийоми для того, щоб передати вплив сучасного світу та технологічних досягнень на природу і предмети. Футуристи прагнули зафіксувати динаміку, рух і енергію майбутнього, ери технології, швидкостей та темпу сучасного життя. Вони поєднували та переосмислювали ідеї кубізму та футуризму у сфері образотворчого мистецтва, що призвело до виникнення напрямку, відомого як кубофутуризм.

Олександр Богомазов (1880–1930), як фундатор вітчизняного кубофутуризму, отримав прізвище "український Пікассо". Він експериментував з кольорами, створюючи специфічні кольорові плями, які були локально забарвлені, і використовував ці плями для створення образів,

що відображали простір і час у зовсім новий спосіб. Богомазов створив унікальний стиль, який поєднував у собі абстракцію, динаміку та виразність, і вніс важливий внесок у розвиток кубофутуристичного мистецтва. Наприклад, такі вітчизняні митці, як О. Тістол, Ю. Пікуль, Ю. Єфанов, С. Помогайбо, досліджували кубістичні форми в мистецтві та використовували їх у своїх роботах. Ними було проведено дослідження модерністських принципів та експериментів, що сприяло розвитку сучасного українського мистецтва

До сьогодні найпоширенішими в Україні залишаються реалістичні натюрморти та реалістичний напрям у мистецтві. Художники – реалісти акцентували свою увагу на відтворенні правди життя, різноманітності навколишнього світу, його краси та величі

Сучасні реалісти вважають, що художник, який дозволяє собі жити лише уявними творами та ігнорує вивчення навколишньої дійсності, приречений на творчу деградацію. Бажання ширше пізнавати світ та відкриття нових вражень є головним у творчості представників "неореалістичного" напрямку, які переосмислюють реалізм і пропонують свої власні творчі підходи.

Представником реалістичного напрямку в натюрморті в сучасності є, наприклад, український художник Олег Огвінець (1952 р.н.). Художник майстерно відтворює красу і деталі натюрморту на своїх полотнах, завжди надихаючи глядача оптимізмом. Його твори, такі як «Спокій» (2017 р.), «Натюрморт з виноградом» (2014 р.), викликають найкращі людські почуття. Сучасні реалістичні натюрморти часто виступають як засіб мистецького дослідження, актуального в наш час.

Прикладом такого творчого бачення є митець Володимир Ковальов (1985 р.н.) – представник харківської живописної школи. У його творах велику роль відіграє робота з натурою. На його персональній виставці

«Полотно. Олія» (2011) в Києві були представлені натюрморти, такі як «Чай з бульбиками» (2014), «Соняшники» (2009), «Осінній натюрморт з лампою» (2010). Важливе значення в його творчості має спостереження. Його роботи дозволяють глядачеві побачити звичайні речі очима митця. Для Ковальова полотно і фарби є засобом передачі світу через його власне сприйняття.

Митці часто використовують рослинні мотиви, які переплітаються у складні та фантастичні візерунки, створюють власні уявні образи людей та тварин. Згодом з'явилися "некласичні" напрямки, такі як постімпресіонізм, фовізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, абстрактне мистецтво, пуризм, сюрреалізм та інші. Вони й досі залишаються цікавими та популярними серед сучасних художників, зокрема форми модернізму, такі як кубізм та його відгалуження, а також інші варіації мистецтва початку ХХ століття.

Зокрема, деякі митці пристосовують кубізм як засіб відтворення та зафіксування зламаної хронології, спрямовуючи творчу енергію тих художників, які повністю занурюються у сучасне мистецтво. Сучасні українські художники мають можливість досліджувати кубізм як живий напрям, який відкриває нові горизонти. Хоча український кубізм в порівнянні з іншими мистецькими напрямками не розвинувся швидко і має свої особливості. Наприклад, київський художник Олег Тістол (1960 р.н.) раніше належав до кубістів, пост – модерністів та слідував поп – арту. Основними акцентами його творчості є стилізація, експресивність кольорів та перебільшені образи. [13,65]

Такі риси можна помітити у його натюрмортах, а також у творчості угруповання "українська нова хвиля", до якого він належить. Художник експериментує з різними техніками, від роботи з фотографіями до інтерактивних проєктів. Наприклад, його цікава гастрономічна серія натюрмортів "Тушонка" (2011 р.) та "Яйця під майонезом" (2013 р.).

Іншим представником цього напрямку є Юрій Пікуль (1983 р.н.), який створює кубістичні роботи та колишній прихильник американського мінімалізму. Основними акцентами його творчості є стилізація, експресивність кольорів та перебільшені образи. Такі риси помітні у його натюрмортах, а також у творчості угруповання "українська нова хвиля", до якого він належить.

Він розробив власну основу малюнку, використовував принципи логіки та комбінаторики при роботі над натюрмортом. Його геометричні образи підкоряються комбінаторним правилам, створюючи цікаві візуальні комбінації.[28, 99]

Власна техніка митця дозволяє йому створювати пейзажі та натюрморти. Згодом він повернувся до наративу та сюжету. Робота над живописом для нього стала заняттям на межі неврозу, що виразно відображено в його творах, наприклад, "Пальма в інтер'єрі на тлі зеленої штори" (2019 р.) та "В мебльованих сутінках заштореного завтра" (2018 р.). Ці роботи переносять глядача у стан, який потребує замислення, часу, щоб сприйняти кольори. Для художниці Соні Помогайбо (1994 р.н., м. Київ) взаємозв'язок між об'єктами є важливим. "Я розглядала, вивчала, збирала речі по – іншому, не знаючи заздалегідь, яким буде результат, не намагаючись передбачити. Мені було достатньо логіки геометричних форм, все інше я довіряла інтуїції". У своїх натюрмортах авторка зображує випадкові і незначущі предмети, такі як пульверизатор або виделка, використовуючи їх у своїх роботах та відроджуючи класичні кубістичні форми.

Наприклад, твір "Перчатка, пензлик, пляшка" (2016 р.) є прикладом українського кубізму. Ще одним напрямом, який активно досліджується сучасною генерацією українських художників, є абстракціонізм. Абстрактне мистецтво базується на поєднанні простих і складних форм, грі з кольором та площинами. Твори митців цього напрямку мають хаотичний та гармонійний

характер одночасно. Вони не мають прямого відношення до реальності, але передають ідеї та почуття автора.

Абстракціонізм також має різні підвиди, одним з яких є абстрактний експресіонізм. Цей напрям в абстрактному живописі заснований на використанні колориту та спонтанної комбінації фарб для створення образу. Одним із представників абстрактного експресіонізму є відома київська художниця Алла Алексєєва (1972 р.н.), яка бере участь у авторських та спільних мистецьких проектах і пленерах. Її роботи, зокрема натюрморти, відомі по всій Україні, такі як "Фіолетовий натюрморт" (2016 р.), "Світіння" (2017 р.), "Місячний натюрморт" (2015 р.). В її творчості поєднуються фігуративний живопис і абстракція. Картина митця має чуттєвий, соковитий характер та експресивність, а його техніка виконання відрізняється від інших художників. Роботи Алли Алексєєвої вражають своєю новизною, свіжістю та незвичайністю з першого погляду завдяки їх загадковості та ефектній техніці. Інший художник, який досліджує напрям абстрактного експресіонізму, є Ігор Мельник (1985 р.н.). Його твори поєднують експресивну форму та багатокольорові образи. Він використовує різноманітні техніки, що передають експресивність та абстракцію. Його натюрморти, такі як "Квіти для мене" (2016 р.), "Літні квіти" (2015 р.) та "Літні троянди" (2014 р.), представляють сучасне тлумачення класичного жанру. Натюрморт продовжує розвиватися в сучасному світі завдяки можливостям нових матеріалів, технік та стилів. Він залишається одним з улюблених жанрів київських митців, які створюють різноманітні модифікації, використовують різні матеріали та експериментують з формами. Завдяки багатогранному досвіду минулих епох натюрморт продовжує розвиватися у різних напрямках сучасного мистецтва, включаючи інсталяції та перформанс.[22,156]

1.3 Роль стилізованого натюрморту в сучасному живописі

Після проголошення Незалежності України в 1991 році перед вітчизняним мистецтвом виникло питання самовизначення та піднесення українського мистецтва після тривалого періоду контролю радянської влади. Саме під час періоду "Перебудови" (з 1985 року), коли почали розкривати архіви, світ побачили роботи художників постмодерністського та неомодерністського напрямку й молоді митці отримали можливість реалізувати свої творчі задуми. Відбувалися зустрічі художників андеграунду, а також тих, хто постраждав від радянської влади у 1930 – х роках, зокрема бойчукістів та українських авангардистів.

Становище сучасного мистецтва в Україні тісно пов'язане зі складним процесом становлення національної держави після проголошення незалежності.

Нарешті українські митці отримали широкі можливості для розширення творчого кругозору та повного розвитку своїх здібностей.

Роки незалежності України стали періодом активної виставкової діяльності, де персональні й спільні виставки молодих та вже відомих художників свідчили про високу творчу активність українських митців. Більшість з них вже були вагомими майстрами з власним стержнем і значним досвідом. Такі художники, як Т. Яблонська (1915–2015) і В. Чаус (1940–2019), виділялися своєю майстерністю, освітою і впевненістю в техніках, якими вони володіли. Їхнє мистецтво високо оцінювалося мистецтвознавцями та було популярним серед широкої аудиторії, завдяки їх оригінальному підходу до самовираження та широкому спектру знань. [9,30]

Протягом років незалежності мистецтво проходило крізь декілька етапів розвитку, і сучасне українське мистецтво стало багатогранним. Воно відображає тяглість до яскравості, декоративності, з використанням етнографічних та релігійно – сакральних мотивів, метафор, алегорій,

символіки та кольору. Все це є характерними рисами для українського мистецтва. Сучасне мистецтво звертається не лише до зображення предметів, а й перш за все, до почуттів та емоцій. Молоді художники даного періоду були прогресивною групою, яка відкидала реалізм і "класичний" модернізм, шукала нові форми вираження та використовувала нові технології та засоби в мистецтві.

Вони переосмислювали творчість майстрів попереднього покоління, зокрема в жанрі натюрморту. Українські художники створювали численні натюрморти з вишуканою майстерністю. Крім того, вони досліджували нові експериментальні форми та прийоми. Такі художники, як Віктор Толочко, Сергій Дуплій, Павло Мірошніченко, Гаяне Атаян та Євген Єгоров, відображали своє особливе бачення натюрморту. З переходом на новий етап усвідомлення мистецтва, українське мистецтво стало складним, багатоголосним, де митці мали власні погляди на світ та мистецтво і використовували різноманітні творчі підходи. [27,52]

У цьому контексті варто зазначити натюрморти, які характерні для художника Марка Гейка (1985–2009). Його натюрморти, так само як і його загальна творчість, відрізняються насиченістю кольору і унікальним стилем. Форми предметів в цих роботах досить стилізовані або навіть змінені, що вирізняє їх серед інших художників. Такі роботи, як "Натюрморт на сірому тлі" (2003) та "Натюрморт з лампою" (2005), знаходять широке визнання й знаходяться в музеях, галереях та приватних колекціях України, Угорщини, Польщі та Франції.

Сучасне українське мистецтво впевнено проникає на світову та європейську художню сцену і стоїть на рівні з визначними художниками, розвиваючи і поширюючи свій власний національний колорит. Мистецька самоідентифікація, самовираження, зацікавленість українською історією є стимулами для творчого прогресу наших митців. В сучасному мистецтві велику роль відіграють почуття та думки, які виникають у глядача при

спогляданні картин. Наприклад, в 2000 – х роках художник Олександр Ройтбурд (1961–2021), представник Одеської живописної школи, створив декілька серій натюрмортів, які митцю знайшли своїх шанувальників. Він зазначав, що робота в цьому жанрі надає йому справжню насолоду від творчого процесу. Ройтбурд не просто зображував предметний світ, а створював своєрідні "портрети речей", виражаючи закоханість у своїх "моделей". Композиції його натюрмортів іноді нагадували мізансцени, де кожен об'єкт виконував свою роль у комедійній буфонаді чи іронічно – ліричній драмі.

Художник детально проробляв драматургію та розкривав характери персонажів. Він використовував світоглядні концепції різних культур і епох, а також модерністські художні практики, створюючи свої унікальні альянзи на твори світових класиків мистецтва, від Сурбарана до Петрова – Водкіна, Штеренберга та Моранді.

Натюрморти художника та професора Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури Олександра Шеремета (1950–2007) вражають своєю загадковістю. Вони поєднували, на перший погляд, несумісні предмети, що надавало їм загадковості. Часто вони несли у собі емоційність, характерну для людей. Речі на полотнах Шеремета набували нового значення, і глядач забував, що це "мертва натура".

Творився діалог між художником, картинами і спостерігачем. Колір відігравав важливу роль, він відрізняв одного художника від іншого. В творчості Шеремета є натюрморти, які мають фантастичні елементи. Особливими роботами є диптих зі зображенням морських раковин. Вони є "головними героями" у роботах "Урочистий натюрморт" (1991) та "Рапан на тлі кипарисів" (1995). Незважаючи на різницю в роках створення, їх можна сприймати як парні роботи, оскільки мають схожу колористичну гаму. Поєднання різних кольорів у роботах Шеремета створює гармонійну композицію. Олександр Шеремет відомий також своїм натюрмортом

"Натюрморт з віялом" (1993), який має більш узагальнено – декоративний стиль. Ця робота залучає контрастні кольори, такі як жовто – помаранчеві персики, рожево – червоні квіти та синьо – блакитне віяло. Всі вони сприймаються як злагоджений ансамбль, який створює певну емоційну атмосферу. У сучасному українському мистецтві натюрморту спостерігається швидкий прогрес у всіх його напрямках, і немає одного центру притягання. Сучасне мистецтво не потребує ідейного лідера чи культу особистості, і малярство не має навчальних функцій, як раніше. Мистецтво натюрморту стає особистою справою для тих, хто бажає досліджувати сутність речей. Сучасне мистецтво не зупиняється і живе в постійному ритмі розвитку, спрямованому на досягнення результату. [14, 69]

ВИСНОВОК ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Стилістичний натюрморт має довгу історію, віддзеркалює культурний та історичний розвиток українців, втілює в мистецьких формах їх духовний світ.

В першому підрозділі теоретичної частини дипломної роботи висвітлюється Формування стилістичних особливостей натюрморту в школах живопису України ХХ – ХХІ століття, дослідили її характерні ознаки, зробили аналіз конкретних картин представників того часу.

Протягом історії розвитку українського натюрморту він завжди був одним з найкращих засобів для художнього експерименту. Через цей жанр можна відображати світ людини за допомогою простих побутових предметів. Протягом різних епох змінювалися методи та засоби малювання натюрморту, але накопичувалася цінна художня досвідченість, і розвивалася більш складна уява про світ. При вивченні розвитку українського натюрморту і мистецтва в цілому можна помітити тісний зв'язок з іншими країнами, художниками та напрямками живопису.

Другий підрозділ присвячений різноманітним стилям та технікам стилістичного натюрморту. З'ясували значення термінів «стиль», «стилістичний натюрморт».

Третій підрозділ розповідає про роль стилістичного натюрморту в сучасному живописі. Вони переосмислювали творчість майстрів попереднього покоління, зокрема в жанрі натюрморту. Українські художники створили численні натюрморти з вишуканою майстерністю та життєвим настроєм. Крім того, вони досліджували нові експериментальні форми та прийоми. Такі художники, як Віктор Толочко, Сергій Дуплій, Павло Мірошніченко, Гаяне Антоян та Євген Єгоров, відображали своє бачення натюрморту у своїх роботах. З переходом на новий етап усвідомлення мистецтва, українське мистецтво стало складним, багатоголосним прогресом,

де митці мали власні погляди на світ та мистецтво і використовували різноманітні творчі підходи.

РОЗДІЛ 2. СТИЛІСТИЧНИЙ НАТЮРМОРТ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ.

2.1 Сучасний погляд на стилізований натюрморт в картинах Ігоря Мельника

У сучасному світі, який пронизаний глобалізацією та інформаційними технологіями, культура і мистецтво виступають як важливі фактори збереження національної ідентичності та етнічної самобутності. Натюрморт, зокрема, відображає українські системні зв'язки з природою, езотеричні знання про край та особливий зв'язок з нею.

Українські натюрморти відзначаються своєю красою та колористичною вишуканістю. Вони виявляють захоханість у життя та оточуючий світ, демонструють декоративність, композиційну вдосконаленість та колористичний ліризм. Ці якості є характерними як для творів українських митців минулого, так і сучасності, серед яких можна відзначити О. Карпенка, Є. Волобуєва, С. Шишка, Н. Коваленка та багатьох інших.

Сучасний український натюрморт втілює поєднання самобутньої традиції і світових художніх практик, пропонуючи нові естетичні образи і форми через експеримент. [16,72]

Витончене сприйняття природи, щире захоплення нею, прозорість та легкість зображень, безпосереднє живописне відтворення почуттів та вражень від оточуючого середовища – основні характеристики творчості Євген Шаповалов (народився у 1978 році) є українським художником, відомим своїми творами в жанрі живопису та графіки. Він має великий вплив на сучасну художню сцену України та отримав визнання як від глядачів, так і від критиків.

Жити та експериментувати – головне повідомлення, яке прослуховується у його творах. Він не має страху відступати від класичних канонів та створювати щось нове. У своїх інсталяціях він використовує

тривимірні об'єкти, які змінюють сприйняття простору, спонукають виходити за звичні рамки та стимулюють вільну мислення.

Картини художника Ігоря Мельника є прикладом постійного творчого пошуку та розкриття потенціалу різноманітних технологій. Художник створює образи, які поєднують експресивні форми з образами яскравих, іноді контрастних кольорів. Дійсно, саме завдяки цьому багатство образотворчої мови, мелодійність інтонацій і складна зорова поліфонія домінують у живописі. Творчість художниці відтворює нескінченне занурення у творчий пошук, самопізнання, розкриває потенціал різноманітних інноваційних технік, поєднує експеримент із традиційними та сучасними принципами іміджмейкерства, які майстерно переплітаються між собою. Його художні образи — це поєднання експресивних форм і найпоширеніших контрастних колірних рішень. Творчість сучасного українського художника Ігоря Мельника багатогранна, як і особистість її творця. Картини художниці передають особливе бачення навколишнього світу, враження від побаченого та пропущеного через чуттєве сприйняття, представлене в абсолютно нових фарбах.

Численні абстрактні зображення квітів, чіткі та динамічні композиції, експресії, світлотіньові форми, силуети. Творчість митця глибоко пронизана символізмом, що саме й прочитується в картинах.

Полотна Ігоря Мельника демонструють глибоке розуміння деталей живопису, універсальну техніку, яка може ефективно використовуватися для відображення ідеї образу. Але натхнення, яке виявляється як на рівні сюжету, так і на рівні дизайну, — це не повторення, а авторське розуміння. Тому кожен твір автора є чудовим прикладом того, як за допомогою експерименту, класичних засобів і матеріалів можна створити нову і водночас візуально виразну форму. Тож у живописі Ігоря Мельника простежується не лише розуміння традиції, а й тонке відчуття та застосування сучасних принципів створення образу та технічного виконання.

Тому вплив народної культури на формування українського натюрморту чітко простежується у втіленні цілісного розуміння художньої традиції у поєднанні з успадкуванням народного мистецтва. З одного боку, в сучасному українському натюрморті помітне дотримання академічності форми, природи, колориту.

Приклади трансформації художнього сприйняття постають у сучасних митців через характерне дистанціювання від предмета сприйняття, холодне колористичне бачення, що пов'язане із давніми народними поетичними мотивами, де самодостатності набувають засоби вираження, зокрема колір, світлотінь, що набувають образного поліфонічного звучання. Сучасний натюрморт постає символічною репрезентацією історії українства, об'єктивованої у звичаях, традиціях та певних типах поведінки, спілкування тощо, зокрема у національних особливостях культурної системи "людина – річ" як сфери вираження ментальної специфіки культуротворення. Сьогодні традиції продовжують жити розвиток жанру, але у багатьох сучасних митців опора на традицію поєднується із новітньою художньою стилістикою та виражальною мовою, яка поступово виходить на домінуючі позиції у розвитку жанру.[26,129]

2.2 Живописна творчість Алли Алексєєвої та її новаторський вклад у сучасний натюрморт

Сучасний напрямок у натюрморті є досить різноманітним і включає в себе різні стилі та техніки. Один з них – абстракція, яка привертає увагу художників протягом останніх століть. Абстракція в живопису випробовує можливості відтворення емоційної або інтелектуальної сутності складного образу.

Художники – абстракціоністи експериментують з кольорами, спрощують форми і змінюють закони оптичного сприйняття тривимірного простору та перспективи. В результаті предмети стають нерозпізнаваними для глядачів, особливо це помітно у натюрмортах, які спрямовані на зображення предметного світу. У цьому жанрі художнє відтворення предметів у абстрактному стилі передає матеріальний світ у символічній формі, що відображає особисте ставлення художника до природи та предметного світу. Мотиви та предмети, що складають композицію абстрактних натюрмортів, залежать від смаку, моди та географічного контексту, в якому живуть митці.

Абстракція викликає незрозуміння у багатьох людей, і картини художників, що працюють у цьому стилі, часто не сприймаються глядачами як виразні творчі задуми.[18,79]

Одним з варіантів абстрактного напряму є абстрактний експресіонізм, який розглядається як чистий живопис, що народжується шляхом вільної імпровізації без попереднього задуму. У цьому напрямку домінує суть над результатом, а неочікуваність та автоматизм стирають межі між мистецтвом і реальністю. Абстрактний експресіонізм поєднує елементи експресіонізму, абстрактного мистецтва і сюрреалізму. Термін "абстрактний експресіонізм" був запропонований на початку ХХ століття.

Напряму властива спонтанність. Емоційні зображення виступають результатом вільних спонтанних художніх висловлювань. За допомогою даного напряму не можна відобразити у натюрморті матеріальний світ людини через прості побутові предмети, але можна висловити емоційний стан, відчуття. Картини в абстрактній формі можуть відображати як радість й захоплення, так драму й напруженість. Багато митців у світі, зокрема, в Україні працюють в означеному напрямі. Багатий досвід попередніх історичних періодів розвитку натюрморту сформував засади існування жанру в абстракції, що плідно розвиваються сучасними художниками.

Наприклад, абстрактна форма, як творче висловлювання, притаманна художній творчості відомої київської художниці Аллі Алексеєвій (1972 р.н.). Напряму абстракції, в якому виконані твори художниці, характеризуються зосередженістю на процесі письма, це – взаємини художника, фарб і полотна, бачення Світу крізь оптику свого «Я», спонтанна імпульсивність, енергетика. Алла Алексеєва – київська художниця, що народилася у Запоріжжі у 1972 році, художньої освіти немає. Мисткиня – учасниця авторських та спільних мистецьких проектів, яка успішно бере участь у резонансних виставках, працює та пленерах. В основі її пошуків – самовираження через натюрморт, де зображення природи відтворюється авторською фантазією та генерує дуже самобутній результат. Її яскрава індивідуальність цінна не тільки професійними засадами та оригінальною технікою живопису, але великою мірою – щирістю та потужною енергетикою.

Натюрморти Алли Алексеєвої – індивідуальний погляд авторки на такий сталий жанр мистецтва, як натюрморт. В основі її художніх образів залишаються засади фігуративного живопису, але переосмисленого через напряму абстракції. Свої роботи Алла Алексеєва називає абстрактними натюрмортами. Все в них різне, але все виконано легко, іронічно, квітчасто яскраво та самобутньо. Її твори складають єдине художнє ціле, яке несе чистоту бачення світу й позитивне сприйняття навколишнього. Картини А.

Алексєєвої чуттєві, соковиті та наповнені експресією, особливо натюрморти («Фіолетовий натюрморт» (2015), «Світання» (2015), «Місячний натюрморт» (2014)). Як відзначають мистецтвознавці, натюрморти Алли Алексєєвої – не просто зображення предметів. Більш того, роздивляючись їх, забувається предметність взагалі. Може, тому, що її шлях художника проходив у протилежному, ніж зазвичай у інших напрямі, а саме – від нефігуративних композицій до фігуративу. Її квіти, фрукти, вази – зовсім не «мертва натура», а наповнені життям і внутрішньою силою образи предметів, відтворені сплесками блискучого темпераменту живописця. Не випадково одна з київських виставок, на якій було представлено живопис майстрині, називалася «Не морт Натюр» (м.Київ, 2017р).

Напрямок абстракції відомий своєю спонтанністю, а художні висловлювання в ньому є результатом вільної та спонтанної творчості. В абстракції неможливо точно відтворити матеріальний світ через звичайні побутові предмети натюрморту, проте можна передати емоційний стан та відчуття. Картина в абстрактному стилі може виражати як радість та захоплення, так і драму та напруженість. Багато художників у світі, включаючи Україну, працюють в цьому напрямку. Значний досвід минулих історичних періодів розвитку натюрморту збагатив основи існування жанру в абстракції, які продовжують активно розвивати сучасні художники. Наприклад, відома київська художниця Алла Алексєєва (1972 р.н.) працює в напрямі абстракції.[20,126]

Напрямок абстракції, в якому вона творить, відрізняється фокусом на процесі малювання. Це взаємодія художника, фарб і полотна, сприйняття світу через його власну оптику, спонтанна та емоційна експресивність. Алла Алексєєва – київська художниця, народилася у Запоріжжі у 1972 році, без професійної художньої освіти. Мисткиня активно бере участь у власних та спільних мистецьких проектах, успішно представлена на резонансних виставках та бере участь у пленерах. Основою її пошуків є самовираження

через натюрморт, де авторська фантазія та індивідуальний підхід генерують унікальні результати. Її яскрава індивідуальність цінується не лише за професійні засади та оригінальну техніку живопису, але й за ширість та потужну енергетику.

Натюрморти Алли Алексеєвої представляють її індивідуальний погляд на цей сталий жанр мистецтва. Вони мають основу фігуративного живопису, але перетворені за допомогою абстракції. Алла Алексеєва називає свої роботи абстрактними натюрмортами. Кожна з них відрізняється, але всі вони виконані легко, іронічно, яскраво та оригінально. Твори Аллы Алексеєвої утворюють єдине художнє ціле, яке несе в собі чистоту сприйняття світу та позитивну енергію. Натюрморти, зокрема "Фіолетовий натюрморт" (2015), "Світання" (2015), "Місячний натюрморт" (2014), Алла Алексеєва зображує чуттєвими, соковитими та експресивними. За словами мистецтвознавців, натюрморти Аллы Алексеєвої – це не просто зображення предметів. Коли роздивляєшся їх, забуваєш про самі предмети. Це, можливо, через те, що її шлях художника пройшов, від нефігуративних композицій до фігуративу. Її квіти, фрукти, вази – це не просто "мертва натура", а живі та наповнені внутрішньою силою образи предметів, відтворені з використанням блискучого темпераменту художниці. Не випадково одна з київських виставок, де були представлені її роботи,

Також, галерея "Арт блок" у місті Енергодарі провела виставку під назвою "Тихе життя" (2018), яка вражала нестримною енергетикою авторки. Назва виставки іронічно контрастувала з особистістю художниці. В цій "тихій" гавані вирувала енергія, яка не асоціювалася зі статичними "жіночими" натюрмортами. Її унікальний стиль легко впізнаваний. Алла Алексеєва не застосовує стереотипи в своїй живопису і відчуває, що рамки визначення є занадто обмеженими. Більше того, її полотна мають великі розміри, що дозволяють глядачеві максимально відчувати силу кольору та енергію. Художниця використовує яскраві фарби, які відповідають її яскравій

особистості. Пройти повз картини Алли Алексєєвої на виставках просто неможливо: творчість та енергія художниці захоплюють глядача. Колір полотен взаємодіє з простором, глядачем та його настроєм. Її роботи випромінюють інтенсивну та насичену енергетику, манять своїм барвисто – яскравим світлом. Художниця вважає, що колір є необхідним елементом у живопису і він надає полотну життя. Колір повинен передавати смислову та емоційну виразність твору, як сама Алла Алексєєва говорить про свої полотна. Колір в її творах є яскравим, випромінюючим та захоплюючим. Він тече, тремтить, вібрує, ніби тепле сонце розсіює своє проміння. В роботах художниці присутні такі кольори, як індійський червоний, неаполітанський жовтий, краплак, кобальт, смарагдовий зелений, ультрамарин, фіолетовий, які передають широкий спектр емоцій: від радісної радості та повноти буття до тривожних передчуттів, коли емоції згущуються та перетворюються на щільні фактурні мазки. Художниця працює не лише пензлем, а часто використовує мастихін, з допомогою якого спритно ліпить пелюстки квітів на полотнах, що створює майстерність ювеліра. Вона експериментує з фузою та складками фарб, які надають картин [21,49]

2.3 Глибине осмислення стилізованого натюрморту на полотнах Євгена Шаповалова

Євген Шаповалов – талановитий живописець і графік, який працює з різноманітними матеріалами в жанрах натюрморту, пейзажу, ню, портрету та абстракції.

Для нього завжди був важливий пошук власного унікального стилю. Він каже, що майстри різних періодів 20-го століття, такі як Френсіс Бекон, Віллем де Кунінг та Егон Шиле, є його улюбленцями та наставниками. Як графік, Явен навчився у них, як переходити від реалізму до ламаних ліній, плоских поверхонь та абстрактних рішень. Явен переконаний, що "у спотворених формах має бути гармонія".

Багато його робіт побудовані на зіставленні та накладанні різних площин. У його олійних пейзажах широкі кольорові площини з чіткими геометричними візерунками представляють будинки, дороги та небо, абстрагуючи зображення.

Однак він щедро наповнює ці лаконічні форми кольором. Картини насичені кольором, багаті на нюанси кольору та мазки рідкої фактури.

Так само його натюрморти олією складаються з графічних ламаних ліній, написаних контрастними кольорами, і тяжіють до абстракції.

Улюбленими матеріалами для малювання Євгена є папір та пастель. Тут він на повну використовує свою фантазію та творчо підходить до теми. Пастельний папір з його постійним забарвленням слугує ідеальним тлом для натюрмортів та жанрових картин.[17,39]

Не заповнюючи великі площі аркуша, художник окреслює об'єкт, малюючи на рівній поверхні легкі контури, які потім заповнює пастельними мазками.

Об'єкт іноді стає щільним, а іноді зникає в кольоровому тумані. Використовуючи ці відмінності у фактурі, він максимально репрезентує намальований об'єкт, створюючи вишукану та незвичну реальність..

Творчість Євгена Шаповалова характеризується оригінальним стилем та виразним художнім вираженням. Він використовує яскраві кольори, виразну композицію та деталізацію, щоб створити свої унікальні образи. У його роботах часто зустрічаються символічні елементи, абстракція та експерименти з формою.

Євген Шаповалов брав участь у численних виставках як в Україні, так і за кордоном. Його твори представлені в приватних і публічних колекціях, включаючи музеї та галереї.

Він є визнаним талановитим митцем, який продовжує розвивати та експериментувати в галузі сучасного мистецтва.

Витончене сприйняття природи, щире захоплення нею, прозорість та легкість зображень, безпосереднє живописне відтворення почуттів та вражень від оточуючого середовища – основні характеристики творчості

Спокійне життя звичайних предметів на полотнах художника має глибокий сенс і вражає своєю мудрістю та природною гармонією композиції.

У картинах Євгена Шаповалова присутнє глибоке розуміння специфіки живопису як універсальної техніки, що може бути ефективно використана для відображення ідеї образу. Однак натхнення, виявлене як на образному, так і на сюжетному рівні, набуває характеру не повторення, а осмислення художником.[27,56]

Таким чином, усі роботи автора є гарними прикладами того, як він шляхом експериментів та за допомогою класичних засобів і матеріалів створює нові і водночас візуально виразні форми. Навіть картини Шаповалова демонструють не лише розуміння традиції, але й тонке відчуття

та застосування сучасних принципів побудови образів та технічного виконання.

Динаміку створюють широкі мазки, тягучі патьоки фарби по великим площинам фону.

Залишається тільки дивуватися різноманітності пропонованих художником колірних композицій, – від насичених яскравих і контрастних. Кожна нова робота – це завжди маленьке відкриття, адже як справжній художник – імпресіоніст не просто пише натюрморт, а створює настрій, колірну асоціацію на тему.

На сьогодні Євген Шаповалов є одним з найцікавіших постатей у сучасному мистецтві. Його фішки – густо замішане багаточарове письмо на її полотнах вібрує розкішною рельєфною поверхнею, переливається несподіваними колірними відношеннями, дзвенить пружною енергійною лінією. [23,165]

ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Сучасний український натюрморт втілює поєднання самотної традиції і світових художніх практик, пропонуючи нові естетичні образи і форми через експеримент.

Перший підрозділ теоретичної частини дипломної роботи присвячений живопису художника Ігоря Мельника. Картини цього художника поєднують виразні форми з потужною, часом контрастною кольоровою гамою.

Другий підпункт присвячений творчості Алли Алексеєвої та її новаторському внеску в сучасний натюрморт. Роботи художниці утворюють єдине художнє ціле, з невідомим усвідомленням світу та позитивною енергією.

Третій підрозділ присвячений творчості Євгена Шаповалова. Значна частина його робіт побудована на зіставленні, накладенні різних фактурних площин. У його натюрмортах, написаних олією, широкі кольорові площини з чіткими геометричними візерунками.

РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ СТИЛІЗОВАНОГО НАТЮРМОРТУ «МИТТЄВІСТЬ».

3.1 Початок роботи над образами, пошук композиційного рішення

Перше, з чого починається будь який твір – це виникнення певного образу, авторської ідеї. У сучасному світі мистецтво постійно розвивається і експериментує зі стилями, техніками та ідеями. У цьому контексті, моя дипломна робота спрямована на створення картини з стилізованими елементами. Було знайдено тему твору, його творчу концепцію, визначено актуальність у сучасному мистецтві, а також проведено детальний аналіз композиції та колориту.

Композиція картини злагоджено поєднана з такими предметами як: гранат, глечик, скляна пляшка та скатертина. Картина обгрутована бажанням висловити красу через стилістичний натюрморт. Такий натюрморт може бути інтерпретований різними способами, і відчуті настрої і емоції автора.

Особливість роботи над твором полягає в спробі використовувати абстрактні та імпресіоністичні методи для відтворення звичайних об'єктів. Так, змінюючи їхню форму і кольори, а також, використовуючи різні текстури і фактури, можна створити новий світ відчуттів і асоціацій.

Кожен художник. Застосовуючи особливості образної мови втілювати творчі задуми, митець свідомо підбирає і komponує у натюрморті предмети так, щоб за їх допомогою змісту реалізувати певну ідею. Відображення на полотні предметного світу, яка скомпонована на полотні, в натюрморті включає в себе самостійну художню цінність, а також маскує за собою заплутане символічне або алегоричне значення, потяг до створення унікальних, індивідуальних асоціацій у глядача.

Тому цей жанр є глибоко змістовним у мистецтві. Прогресуючий розвиток нових технологій феноменально змінив сьогоднішню

людини. Людство належить до фізичного, і одночасно до мережевого світу, межі якого поступово зменшуються. Процеси, що безперестанку утворюються в світі, далі не можуть бути відтворенні шляхом стандартних подібних та фізичних об'єктів, тому їхня позиція в образній системі – це абстрактні образи, спроможні фіксувати динаміку без відмітки того, що предмет рухається. Це спрямування відшукало свій вияв і в жанрі натюрморту.

Що привабило мене в натюрморті? Натюрморт-самостійний жанр мистецтва, який має великий асортимент зображальних засобів. В даному жанрі представляє не як поверхневу цінність предмету, спільно з певним відтворенням предметів в натюрморті в живописному прояві, більш за все поширюють різні сторони буття та реальні випадки, відбиватися епоха.

У ліпших проявах натюрморт стає продуктивним інструментом прогресивного та художнього сприймання суспільства, формуючи індивідуальні поняття, смаки, розуміння. Натюрморт дав свій відбиток на глядача, який відбувся через асоціативне уявлення і думок, які з'являються при перегляді зображених предметів. Митці, повертаються до натюрмортів як до своєрідного методу збереження своєрідного образу, який створюється у процесі роботи.

Підпорядковане значення натюрморт має тільки в сюжетно-тематичних картинах, виконуючи другорядну роль. Друга роль натюрморту – слугувати характерною творчою майстернею, де художник в першу чергу ставить перед собою та інтерпретує різноманітні професійні цілі, покращує уміння.

В стилізованому натюрморті є один або декілька головних елементів довкола якого вибудовуються інші, яка в композиції поєднує всі елементи.

Під час роботи зі стилізованим натюрмортом потрібно сконцентруватися на пластиці форм, їх виразності, декоративності, пам'ятаючи про принципи та правила побудови, подбати про композиційно

гармонійне розташування предметів на площині. Для втілення творчого задуму та розв'язання поставлених задач я орієнтувалася на натюрморти сучасних митців. Натхнення для постановки творчого натюрморту я черпала, переглядаючи численні роботи таких художників, як Ганс Гофман, Сергій Декалюк та інші.

На першому етапі відбувався відбір цікавих сюжетів. Наприклад, відомий американський художник Ганс Гофман (1880–1966) у власній роботі досліджував колір і форму. Він стверджував, що можна посилити голос мистецтва, звільнивши його до основи та вилучивши непотрібний матеріал. Серед його видатних творів були «Золота стіна» (1961) та «Світильник на столі, зелена ваза і червоні квіти» (1962).

Другий художник, яким надихалася при створенні власної роботи, був український живописець Сергій Декалюк (1983 р.). Головне для художника – не проекція реального життя, митець зазирає глибше і бачить узагальнено. Саме це, є головною характеристикою творчості С. Декалюка. Натюрморт необхідно починати з ідеї та постановки.

Насамперед потрібно закарбувати в пам'яті, що будь-який новий предмет в композиції, докорінно перероблює відносини в натюрморті в цілому. Тому було важливо правильно вибрати композицію живописного натюрморту, тобто визначитися чи вона буде статична, чи динамічна.

Для досягнення поставлених задач була вибрана статична композиція формату 70x100 см., тому що вона має певні переваги. Для придання їй динамічності ми планували використовувати живописні техніки. Роботу було розпочато з пошукових композиційних схем. Вибір предметів відбувався відповідно уточненої теми. Перші начерки і етюди, були виконані на невеликих форматах, після чого були узгоджені з керівником, але було внесено пропозицію продовжити роботи композиційні пошуки.

На цьому етапі почалися проблеми з пошуку правильної композиції та гармонійного розміщення предметів на площині. Було поставлене завдання досягнути належного композиційного вирішення зображення натюрморту й масштабування всіх предметів. Композиція мала бути скомпонована на початку роботи, але в подальшому вона також виправлялася та змінювалася. Як відомо, іноді ескізи втілюються не в тому матеріалі, в якому виконується практична роботи.

Іноді ескізи створювалися на швидкоруч для пошуку головного акценту, тому часто вимальовувалися вкрай мінімалістичними засобами графіки: лінія, штрих, пляма. Звичайно, для повноцінних першопочаткових композиційних начерків не вистачає лише лінійного рішення. Натюрморт як такий, вибудовується, складається з різних елементів, компонується для того, щоб стати повноцінним зображенням. Так приходилося діяти і в моєму випадку. У формуванні твору використовувалися лінійні, тонові, кольорові види ритмів.

Особлива роль віддавалася контрастам. Даючи акценти на різні площі зображення, ми я намагалася зробити їх то більш виразними, то загасаючими. Таким чином, в ході підготовки до виконання підсумкової роботи попередньо був виконаний ряд пошукових підготовчих ескізів та пробних етюдів, в яких розроблялися композиційні, тональні й колористичні завдання. Слід зазначити, що було виконано безліч варіантів етюдів та рисунків різноманітних предметів нарізно, які були виконані в різних колірних гаммах, так і невеликих постановок з подібними предметами, які досліджувалися при зміні світла та колориту. У пошуках оптимального ескізу навіть в незначних розмірах я прагнула до детального доповнення картону, тому що це дає впевненість перед початком роботи на полотні. Значущим в роботі над полотном є вибір формату. Уточнення формату залежить від ідеї мистця.

Так, до прикладу, квадратний формат формує відчуття спокою та надає врівноваженості композиції. При зображенні широкого панорамного зображення використовують горизонтальний формат. Вертикальний формат слугує формуванню уявлення монументальності, широті простору, але додає деяку фрагментарність вузька вертикаль. Водночас необхідно відшукати належне вирішення на площині, спробувати врівноважити і надати ритм композиції. Саме це завдання також вирішувалося мною у пошукових ескізах.

Допустиме навмисне зближення тонів та насиченість, світлових співвідношень, колірному тону, або навпаки, присутність кольорових контрастів, та наявність контуру. Акцентування на головному об'єкті натюрморту досягається за допомогою загострення його пластики, досягаючи підпорядкованості всіх інших елементів композиції.

Створення стилізованого натюрморту побудоване на виокремленні одного єдиного елемента, довкола якого створюється композиція, яка поєднує всі елементи. Надзвичайно важлива роль силуету, контуру та характеру плям, пластики самого контуру, фактурне вирішення – виявлення зображуваних фактур, за допомогою різноманітних способів нанесення забарвлення. При цьому важливо враховувати пропорції та кількість фактурних плям.

3.2 Перші етапи написання полотна. Технологічні особливості.

Натюрморти не існують об'єктивно в природі, а створюються в уяві художника і навмисно формуються та комбінуються для відображення на полотні. У живописі колір, форма, мазок, розмір, масштаб, а іноді і сам процес є предметом дослідження. Натхнення для нової картини може раптово виникнути в уяві, або ж художник може продовжити пошуки "тієї самої" роботи. У будь-якому випадку, перший етап роботи над олійною картиною починається з творчого задуму художника, який обговорюється з керівником і затверджується ним. Це знаменує народження майбутнього твору мистецтва, реалізованого на полотні.

Свою роботу розпочала з дослідження тем, ідей та композицій. Ретельне формування натюрморту передбачає вибір предмета, в якому максимально підкреслюється загальний зміст і тема натюрморту. Це пов'язано з тим, що додавання нового предмета змінює взаємозв'язок предметів у натюрморті в цілому. Підбір предметів базувався на темі "імпульсу". Були обрані такі предмети: квіти, глеки та гранат.

Виготовлення стилізованого натюрморту базується на виборі одного головного елемента і створенні гармонійної композиції навколо нього. Важливо також вибрати правильну точку зору відповідно до ідеї та знайти правильний спосіб сприйняття композиції. Далі розмістила предмети на полотні, враховуючи композиційний задум та гармонійне поєднання.

Згідно з правилами, один об'єкт, обраний з низки об'єктів, повинен виділятися, відрізнятися за розміром і колірним тоном, і розташовуватися в центрі композиції. Для вираження динамічності об'єкт можна змістити вліво або вправо. Композиція повинна бути цілісною і не повинна бути хаотичною. Зліва і справа має бути простір, а елементи не повинні звисати через край паперу або нахилитися в один бік. Взаємозв'язок об'єктів повинен бути правильним. Вся композиційна частина роботи повинна бути спрямована на

створення і розміщення предметів натюрморту в площині картини. Найкраща композиція шукається за характеристиками площини картини, її висотою, шириною, глибиною простору, акцентами, контрастами за розміром і кольором, де все врівноважено і пропорційно, положенням центру композиції, формою і розміром площини, на якій розміщуються тональні і хроматичні рішення. Техніка олійного живопису має низку переваг перед іншими техніками. (Додаток А, мал 1)

Перш за все, вона ґрунтується на поєднанні пігментів з різними рослинними оліями (ляною, маковою, горіховою тощо), які добре сохнуть, та різноманітними лаками. Ці сполучні речовини уможливають різноманітні техніки. У цьому сенсі олійний живопис є найбільш індивідуальним з усіх живописних технік і методів і, крім того, дозволяє художні маніпуляції, які можливі лише окремо в інших техніках. Наприклад, тілесні та прозорі фарби можна компонувати, нашаровувати та змішувати. При цьому олійні фарби не втрачають своєї привабливості – зовнішнього вигляду, колірному тону та блиску – протягом тривалого часу. Саме тому було обрано олійний живопис.

Олійний живопис дає мені більше свободи у варіації роботи та виборі рельєфу. Таким чином, на відміну від інших технік, олійний живопис, можна сказати, захоплює сміливість і творчу відвагу. Ескіз картини художник починає з того, що має все необхідне для малювання олією – олійну фарбу, пензлі, мастихін, палітру та розчинники.

Починають з так званого попереднього ескізу. Готуючись до втілення композиції, тобто створюючи ескіз і малюючи, можна одночасно підготувати повноцінне полотно і приступити до виготовлення. "Для цього полотно потрібно натягнути, склеїти желатином і заґрунтувати білою фарбою. Перша скоба для фіксації натягу полотна закріплюється по центру з обох боків підрамника, а потім послідовними цвяхами від центру вліво і вправо полотно натягується на себе, тягнеться до кутів підрамника і скоби закріплюються за

підрамником, так кожен художник готує своє полотно до роботи, і це є принципом підготовки полотна до власне роботи. Співвідношення сторін мало відповідати співвідношенню сторін переважно великих аркушів картону, на яких мала бути виконана картина. Вона малювала ескізи в невеликому форматі і в них продовжувала шукати взаємозв'язок між об'єктами і простором, динаміку, ритми і розташування тональних плям.

Дослідницька робота, виконана в ескізах, намагання наповнити відображення деталями, навіть якщо вони невеликі, є корисною, оскільки надає художниці впевненості та рішучості у створенні твору. Із зроблених ескізів або попередніх малюнків перевага надається тим, які найкраще відповідають художньому задуму. В ескізах також шукають ритм. Ритм створює динамічні та цікаві образи. Будучи включеним у структурну побудову натюрморту, він створює візуальну основу, яка спрямовує наше зорове сприйняття. Зіставляючи деталі одних елементів з іншими і змушуючи їх замислитися, він акцентує і фокусує увагу на ключових елементах. (Додаток А, мал 2)

Однак ритмічну динаміку, необхідну для композиції натюрморту, не можна створити жодним повторенням. Надмірне і набридливе ритмічне повторення може перевантажити композицію і зробити роботу монотонною і невиразною. З цієї причини знайте правила композиції і не завжди довіряйте своїм відчуттям. Потрібно формувати гармонійний, регулярний ритм і створювати плавні переходи від однієї частини до іншої. На власному досвіді, під час виконання дипломної роботи, я зіткнулася зі складною проблемою, яку довелося вирішувати повністю з міркувань композиційної та хроматичної єдності в живописі натюрморту.

У композиції використано різні типи ритму, зокрема тональність, лінійність і колір. Контраст також відіграє особливу роль у композиції. Вся робота сповнена контрастів (масштабних, тональних), які створюють напругу та динаміку. Акцентування на певних частинах зображення може зробити їх

спокійнішими або активнішими. На відміну від симетрії, динамічне зображення базується на чітко визначеному об'єкті в центрі композиції на осі екрану. У цьому випадку ритм спрямований на досягнення вдалого візуального балансу маси.

На цьому етапі початкові ескізи можуть бути доповнені або змінені, перш ніж ідея буде вперше намальована на полотні. Переконавшись, що жодних змін не потрібно, ми підготували необхідні кольори фарб. Ретельно обиралися відтінки та кольори, які будуть домінувати на папері. Щоб отримати потрібні відтінки, не обов'язково готувати багато олійних фарб. Це пояснюється тим, що все можливо, якщо змішати фарби між собою.

Процес створення олійного живопису включає кілька етапів позування і займає набагато більше часу, ніж робота з іншими матеріалами, такими як графіка. Тим не менш, олійний живопис здатен передати глибину та об'єм, які не можуть передати акварель, акрил та пастель. Не дивно, що найбільші світові шедеври написані саме олією, а олійні картини ще й дуже довговічні. Покритий захисним лаком, витвір мистецтва може зберігати свій первісний вигляд століттями. Складність і тривалість процесу створення картини може налякати початківців, але якщо використовувати всі етапи олійного живопису, ви отримаєте задоволення не тільки від готового результату, а й від самого процесу роботи над полотном. Сьогодні живопис вже не відіграє такої ролі в культурі, як колись. Однак образ, створений за допомогою полотна, пензля та фарб, не вичерпав своїх ресурсів. Жага до творчості в живописі залишається, і процес творення та пошуку нового триває. Найцінніше в мистецтві – це особисті мазки пензля, бачення художника і творчий задум.

3.3 Основна робота над полотном. Завершальна стадія

Робота починається з малюнка на картоні на великому аркуші паперу, що відповідає розміру майбутнього полотна. В результаті стають зрозумілими пропорції та деталі. Потім малюнок на картоні переноситься на полотно.

Насамперед пензлем виводяться всі контури кожного об'єкта або поверхні, як видимі, так і невидимі. Важливим правилом при виборі відтінків і кольорів є плавний перехід між першим, другим і третім ескізами. Головним моментом є передній план і його основний колір, який повинен бути більш насиченим за кольором і фактурою, тоді як всі інші кольори повинні відігравати другорядну роль і гармонійно вписуватися в роботу.

Другим етапом процесу написання картини на полотні є розкладка тонів і кольорів на першому етапі прописки відповідно до обраного ескізу. Я зробила відбиток і почала першу прописку в локальних кольорах об'єкта. Також я зафарбовувала всю поверхню полотна в цілому. У першому підході бажано було прокрити все полотно, намітити тональні та кольорові пропорції, які ляжуть в основу композиційного задуму, позначити ритм кольорів. Усі частини натюрморту були узагальнені в роботі. На етапі узагальнення стилізованого натюрморту моїм завданням було не пом'якшити різкі межі деталей, як у реалістичних натюрмортах, а залишити їх або зробити більш чіткими. Тіньові ділянки зображення були підкреслені темною фарбою, а освітлені — написані клейовим способом, за допомогою мастихіна та широкого пензля. (Додаток А, мал 3)

Здатність узагальнювати малюнок або картину – це вміння бачити і малювати те, що є найважливішим, відкидаючи деталі та випадкові риси. Цю навичку нелегко здобути і вона вимагає ґрунтовних знань техніки малювання. Вміння малювати узагальнено означає малювати вільно, природно і граціозно, з розумінням природи предмета і засобів вираження.

Композиційно висвітлені ділянки на передньому плані в світлих кольорах підкреслюють та акцентують увагу на роботі.

Наступний етап полягав у додаванні фактури та ефектів до картини, переважно за допомогою мастихіна та пензлів для подальшого доопрацювання фону роботи. На цьому етапі я почала активно працювати з кольором за допомогою мастихіна. Важливою частиною створення загальної композиції натюрморту було коригування кольорової гами картини для створення колірної єдності, що є найвищою якістю живопису.

Для того, щоб розставити акценти у вирішенні простору всередині роботи, на передньому плані були введені абстрактно намальовані чашки, а також ряд кольорових плям, які відрізняються за фактурою та матеріальністю від інших об'єктів у роботі.

У процесі роботи виникли питання щодо вібраційності тонів та кольорових поєднань. Найскладнішим і найвідповідальнішим етапом роботи є завершальний етап, коли в роботі залишаються менш важливі елементи, які мають відповідати загальній ідеї твору, підкреслювати та узагальнювати акценти і надавати роботі завершеного вигляду.

На першому етапі малюють великі плоскі поверхні широкими мазками, а на завершальному – дрібні акценти дрібнішими мазками.

Завершальним етапом є оформлення роботи в раму. Важливо підібрати раму в тон готової роботи, оскільки це надає роботі більш презентабельного вигляду.

Основне завдання рами – не відволікати увагу глядача від картини, а підкреслити живописний характер роботи.

Під час роботи над дипломом навички живопису відточуються шляхом виконання поетапних заходів. Знання основ, вдосконалення техніки та поповнення бази даних є дуже важливим. Натюрморт – чудовий для

відточування техніки. Примітно, що один і той же натюрморт можна зобразити в будь-якій формі або настрої. Це дозволяє мені мислити ширше і не обмежуватися цією формою. (Додаток А, мал 4)

Працюючи над дипломним проектом, я вдосконалила свої навички працювати над великоформатними роботами, закріплюючи основні правила образотворчого мистецтва: світлотінь у тривимірних формах, моделювання кольору, передача матеріальності та просторового розташування об'єктів на екрані, тональна і колірна узгодженість, колірна єдність і гармонія.

ВИСНОВОК ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

Третій розділ дипломної роботи присвячений практичній частині, тобто підготовці та виконанню стилізованого натюрморту під назвою «Миттєвість». Процес створення картини у техніці олійний живопис займає набагато більше часу, ніж робота з іншими матеріалами. Це пов'язано з особливостями застосування техніки.

Кожний попередній шар фарб має повністю висохнути перед тим, як писати новий. Однак, саме з допомогою олійних фарб можна досягнути глибини та об'єму, у порівнянні з акварельними, гуашевими чи акриловими фарбами, передати фактуру. Картини, виконані в техніці олійного живопису більш довговічні. Але є й труднощі в застосуванні багат шарового методу олійного живопису, так як процес цей вимагає терпіння, відповідних навичок та займає певний період часу.

Перший пункт третього розділу дипломної роботи присвячений процесу народження творчого задуму композиції. Попередньо було розглянуто велику кількість картин та репродукцій художників.

У другому пункті розділу описано пошук композиції в ескізних варіантах. Було виконано багато графічних начерків композиції та начерків. Перші етапи написання полотна. Технологічні особливості.

Третій пункт присвячений етапам роботи над живописним полотном а також фінальній стадії прописки оригіналу творчої роботи.

ВИСНОВКИ

У магістерському дослідженні представлено теоретичне узагальнення розвитку жанру натюрморт в Україні від початку ХХ століття до сьогодення, розкрито етапи втілення творчої роботи від появи ідеї до готового полотна. На основі зібраного та проаналізованого матеріалу, його синтезу в творчій роботі було систематизовано інформацію для досягнення мети, виконання поставлених завдань дослідження, що служить підставою для наступних узагальнених висновків.

Проаналізувавши мистецтвознавчі, культурологічні та історико-хронологічні джерела інформації було виявлено, що тема натюрморту в живопису є предметом досліджень багатьох авторів. Опрацювання та аналіз значного доробку фахової мистецтвознавчої літератури дозволило визначити сутність понять «стиль», «стилізація», «стилістичний натюрморт».

В першому розділі теоретичної частини дипломної роботи висвітлюється Формування стилістичних особливостей натюрморту в школах живопису України ХХ – ХХІ століття, дослідили її характерні ознаки, зробили аналіз конкретних картин представників того часу.

Протягом історії розвитку українського натюрморту він завжди був одним з найкращих засобів для художнього експерименту. Через цей жанр можна відображати світ людини за допомогою простих побутових предметів. Протягом різних епох змінювалися методи та засоби малювання натюрморту, але накопичувалася цінна художня досвідченість, і розвивалася більш складна уява про світ. При вивченні розвитку українського натюрморту і мистецтва в цілому можна помітити тісний зв'язок з іншими країнами, художниками та напрямками живопису.

Другий розділ теоретичної частини дипломної роботи присвячений становлення та розвитку стилізованого натюрморту а саме в творчості художників Ігоря Мельника. Алли Алексєєвої та Євгена Шаповалова.

В третьому розділі було описано поетапність виконання магістерської кваліфікаційної а саме в третьому розділі дипломної роботи присвячений практичній частині, тобто підготовці та виконанню стилізованого натюрморту під назвою «Миттєвість». Процес створення картини у техніці олійний живопис займає набагато більше часу, ніж робота з іншими матеріалами. Це пов'язано з особливостями застосування техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Живопис. Натюрморт. Масло» [Електроний ресурс] <http://ua.still.life/ua/post> – Заголовок з екрану.[Дата звернення: 15.05.2023]
2. «Не морт Натюр» [Електроний ресурс] Режим доступу : «Не морт Натюр» – Музей українського живопису (museum.net.ua) – Заголовок з екрану. [Дата звернення: 15.05.2023]
3. 100 років сучасності: ідей Баухауз та українського авангарду у сучасному дизайні та дизайн-освіті: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 2 – 3 квітня 2020 р. / МОН України, Київ. нац. ун-т к-ри і мист; редкол.: Удріс-Бородавко Н., Болтенков А., Чистіков О. – К.: КНУКіМ, 2020. С. 180.
4. Соколюк Людмила Школа Раєвської-Іванової: Мистецько-промислова освіта у Харкові (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) / Людмила Соколюк. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2020. С. 248.
5. Симпозіум сучасного українського мистецтва “Арте-Фактум. Зворотна реальність [Електроний ресурс] Режим доступу [Симпозіум сучасного українського мистецтва "Арте-Фактум. Зворотна реальність" (varosh.com.ua)] Дата звернення: 15.05.2023.
6. Сучасне мистецтво/Амі Демпсі; пер. З англ..А.Вестель.-Київ :Форс Україна, 2021. С.176.
7. Сучасне українське декоративне мистецтв;збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія /НАН України , ІМФЕ ім М. Т.Рильського .Київ, 2019. С.240.
8. Естетика мистецтва: навчальний посібник / Уклад. Л. Б. Мартиненко, О. В. Гончарова. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. С.272.
9. Екосистема мистецтва: наукові засади становлення та сучасні практики: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. С. 581.
10. Історія української культури : навчальний посібник / Н. Д. Пальм, Т. Є. Гетало. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. С.296 .

11. Історія української культури: Навчально-методичний посібник з дисципліни / Укл. Петренко І.М., Сарапин В.В. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2016. С. 428.
12. Історія української культури: навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / авт. кол.; за ред. М.П. Гетьманчука. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. С.348.
13. Ірина Зайцева, Гаяне Атаян. Книга Тетяна Яблонська. Щоденники, спогади, роздуми. м.Київ, 2023. С. 584
14. Олександр Шеремет. Живопис / Упоряд. А. Шеремет. – К.: Національна спілка художників України, 2008. С.36
15. Ольга Балашова. Ройтбурд. Київ, Основи, 2016. С.444.
16. Бойко Ю.М. Історія української культури в біографіях видатних діячів. Частина II. Випуск 1 (18 – початок 19 ст.) – Вінниця: ВНАУ, 2014. С. 74.
17. Возницький Б. Творчість українського художника Іова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки, Дослідження. – Львів, 1967. С. 44.
18. Використання символів і алегорій у створенні художнього образу композиції натюрморту: «простір і час» – (pdpu.edu.ua) [Електронний ресурс] <http://ua.pdpu.edu.ua> – Заголовок з екрану. [Дата звернення: 25.05.2023]
19. Горбачов Д. Авангард. Українські художники першої третини ХХ ст. Київ : Мистецтво, 2017. С. 220.
20. Каталог Галина Кіслякова ВХ(студіо) Київ-2009 С.90.
21. Кольорознавтво: навчальний посібник / за редакцією професора Є.А.Антоновича. – Київ, 2009. С.358 .
22. Клочко Діана .65 українських шедеврів .Визнані й неявні .Київ. ArtHuss, 2019. С. 256.

23. Кузьма Б. Формування виховних ідеалів на основі традицій Закарпатської школи живопису / Б. Кузьма // Мистецтвознавство України. – 2012. – Вип. 12. С. 215-217

24. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали III міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, 5–6 груд. 2019 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ: НАКККиМ, 2019. С.200.

25. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали IV міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, 3-4 лист. 2020 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ: НАКККиМ, 2020. С.166.

26. Культурно-історичні метаморфози символізму в європейському образотворчому мистецтві: Монографія.– К.: Вид. «Міленіум», 2014. С.358

27. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття. – Київ: ArtHuss, 2019. С. 544.

28. Марина Юр. Абстрактний живопис України: світові тенденції та національні традиції. Київ-2009. С. 103.

29. Н.А. Лоза .Використання символів і алегорій у створенні художнього образу композиції натюрморту: «простір і час»/Одеса, 2017. С. 1-79.

30. Ніколенко О.М., Мацапура В.І. Літературні епохи, напрями, течії. – К.: Педагогічна преса, 2014. С.228.

31. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Книга перша: Формування та розвиток національної мисл тецької школи і мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. – Київ: Видавничий дім А+С, 2006. С. 268

32. Провідна українська галерея живопису, графіки та скульптур KyivGallery.Сучасні художники та скульптори з України. [Електроний

ресурс]. Режим доступу : Сучасний український художник Мельник Ігор. KyivGallery. [Дата звернення: 28.05.2023]

33. Роготченко О. О. Мистецтвознавство: роздуми і життя. К.: Фенікс, 2018. С.788

34. Тамара Гундорова Проявлення Слова Дискурсія раннього українського модернізму.м.Київ - 2009. С. 441.

35. Традиційна культура в умовах глобалізації: нові виклики та світові тренди. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (18-19 вересня 2020 року). – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. С.350.

36. Український мистецтвознавчий дискурс: колективна монографія / За заг. ред. д. і. н. В. В. Карпова; НАКККІМ. — Рига: Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2020. С. 370.

37. Фундаментальні закони Ганса Гофманна [Електроний ресурс] Режим доступу: Фундаментальные заки живопису Ганса Гофманна | Стаття на ArtWizard

38. Християнська сакральна традиція: історія і сьогодення. Матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 6-7 грудня 2013 р. – Львів, 2013. С 262.

39. Щур Ю.І. Історія української культури: традиції та модерн: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. С. 135 .

НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНИ Чернівецька обласна організація вул. Головна, 198А м.Чернівці, 58018 Україна тел.: (0372)58-51-79 код ЄДРПОУ 02916648 р/р UA 05351005000026001879155474 в АТ «УКРСИББАНК»	NATIONAL ARTIST ASSOCIATION OF UKRAINE CHERNIVTSI REGIONAL BRANCH Holovna str, 198A Chernivtsi, 58018 Ukraine tel: (0372)585179
---	--

Вих. № 53 від 18.10. 2022 р.

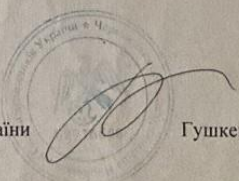
Довідка

Видана Гураль Лідії Миколаївні в тому, що вона дійсно брала участь у V Всеукраїнському тріенале абстрактного мистецтва «Арт-Акт 2022».

Місце експонування: Центр культури «Вернісаж», м. Чернівці.
На мистецькому проєкті експонувалися такі твори:

№	Назва твору	Рік виконання	Техніка	Розмір, см
1.	«Вазони»	2022	полотно, олія	50x60
2.	«Фіолетовий настрій з голубими акцентами»	2022	полотно, олія	50x70

голова правління
 Чернівецької обласної організації
 Національної спілки художників України

 Гушкевич Ю. П.

Чернівецька міська рада
Управління культури
Центр культури «Вернісаж»

9 СВІТНА 2023р.
№ _____

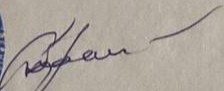
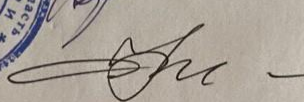
Довідка

Видана художнику Лідії Гураль

про те, що його роботи експонувалися на Всеукраїнській благодійній виставці «В обіймах нової весни», яка проходила в Центрі культури «Вернісаж» в період з 04.03.2023 по 09.04.2023

Директор
ЦК «Вернісаж»
Куратор виставки

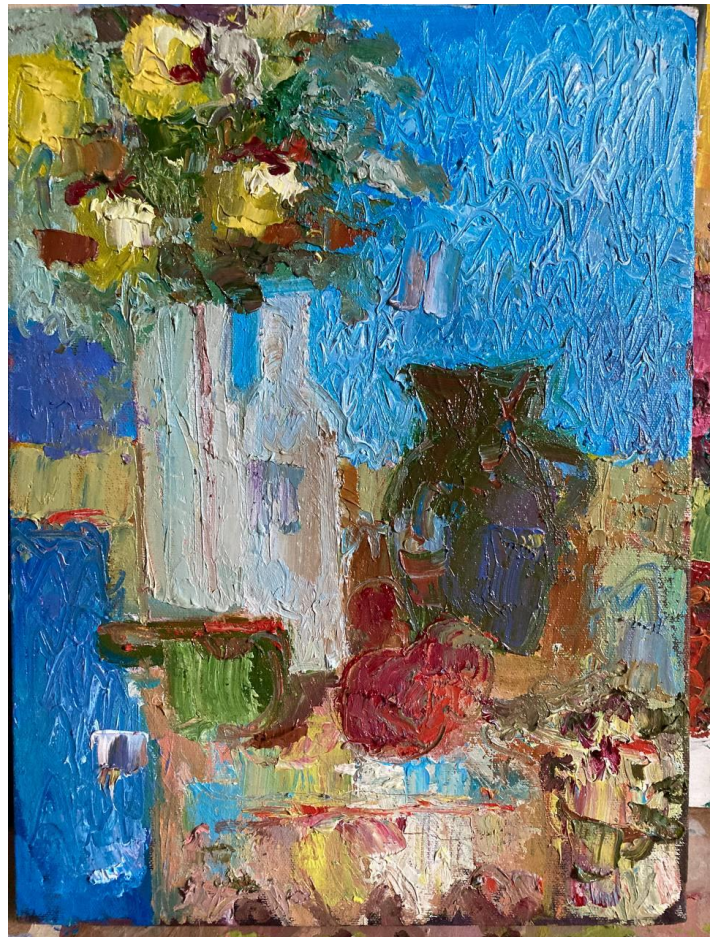

 І. А. Сорокоумов

 О. Л. Мартинюк

ДОДАТОК А

Малюнок 1

Малюнок 2

Малюнок 3

Малюнок 4